

ОБЩИНА КУБРАТ ОБЛАСТ РАЗГРАД

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА КУБРАТ

Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат за 2026 година се създава в изпълнение чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища и е базирана на внесените от общинските читалища програми за развитието им и направените предложения за дейността им през 2026 г.

Съгласно чл. 2 от ЗНЧ, читалищата са юридически лица с нестопанска цел. Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни институции в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи. Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат цели обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и укрепване на читалищата като уникални средища за съхраняване на българската идентичност, бит, история, култура и традиции. Те служат за изграждане и утвърждаване на националното самосъзнание. Читалищата са ориентирани към запазването на родното, традиционното, автентичното и вписването му в съвременните условия. Те отстояват позицията си на културно-масови средища в района, изявяват активната си гражданска позиция. Читалищата съхраняват принципите на равнопоставеност, толерантност, съпричастност, инициативност, приемственост, взаимопомощ. Същите създават условия за развитие на гражданското общество.

На територията на община Кубрат са регистрирани 15 народни читалища. Съгласно Закона за народните читалища /чл.21, 22 и 23/ финансирането им се извършва с годишна държавна субсидия по изготвен държавен стандарт за бройки субсидирана численост. Средствата за читалищата се регулират и разпределят между тях от комисия, определена със заповед на кмета на Общината и по механизъм, определен от Министерството на културата, като средствата се предоставят на читалищата за самостоятелно управление, съгласно чл. 23, ал. 1 от ЗНЧ. Другите източници на финансиране на читалищата са: членски внос, културно-просветна и информационна дейност, наеми, дарения, завещания и др.

ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат за 2026 година е насочено към утвърждаване на читалищата на територията на община Кубрат като необходими и традиционни културно-просветни средища с активни културни, информационни, социални и граждански функции. Подпомагане на годишното планиране, организирането и реализацията на комплекса от читалищни дейности, както и да съдейства за повишаване активността на читалищните ръководства за превръщането на читалищата в духовни центрове, работещи в полза на общността.

НОРМАТИВНА БАЗА

Закон за народните читалища

Закон за закрила и развитие на културата

Закон за обществените библиотеки

АНАЛИЗ НА РЕСУРСИТЕ

На територията на община Кубрат съществува изградена пространствена мрежа от 15 народни читалища, регистрирани по Закона за народните читалища:

- НЧ „Светило - 1926” с. Беловец ;
- НЧ ”Стефан Караджа - 1928” - с. Бисерци;
- НЧ ”Божур - 1922” - с. Божурово;
- НЧ ”Стефан Караджа - 1935” - с. Горичево;
- НЧ „Васил Левски – Звънарци -1932” - с. Звънарци;
- НЧ „Напредък – 1911“ – с. Каменово
- НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1891” - гр. Кубрат;
- НЧ „Христо Ботев – 1927“ – с. Медовене
- НЧ „Нов живот - 1948“ – с. Мъдрево
- НЧ „Стефан Караджа – Равно 1928“ – с. Равно
- НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1965“ – с. Савин
- НЧ „Отец Паисий - 1928“ – с. Севар
- НЧ „Пробуда – 1936“ – с. Сеслав
- НЧ „Христо Смирненски - 1941“ – с. Тертер
- НЧ „Напредък – Юпер 1915“ – с. Юпер

Субсидираната численост в читалищата през 2026 год. е **42 бройки**. С Решение на Министерски съвет №93 от 25 февруари 2026 г. стандартът за една субсидирана бройка бе променен на **19 555лв**. Разпределението на субсидията е извършено от Комисия, съгласно изискванията на чл. 23 от Закона за народните читалища и Указания, разработени от Министерството на културата. Няма промяна в субсидираната численост.

Като читалищни членове са регистрирани 885 души.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Цел: Утвърждаване на читалищата в община Кубрат като културно-просветни средища с активни културни, информационни, социални и граждански функции.

Приоритети:

1. Насърчаване и подкрепа на читалищата в община Кубрат за осъществяване на основните им дейности и прилагането на актуални форми на работа, придаващи съвременна визия на читалищната дейност:

- запазване и разпространение на българските традиции и обичаи, песни и танци;
- съхраняване и развитие на любителското художествено творчество и работата с различни възрастови групи
- привличането на младите хора като важен фактор за насърчаване на социалната промяна;
- представяне на привлекателни форми за опознаването на миналото, традициите и културните постижения.

2. Разширяване обхвата на дейността на читалищата в обществено значими сфери.

3. Превръщането на читалището в общодостъпен център за библиотечно и информационно осигуряване чрез ускорено навлизане на информационните технологии.

4. Формиране на читалището като място за общуване и контакти, дарителски акции, включително и за хора в риск, неравностойно положение, етнически общности и други.

5. Засилване ролята и участието на читалищата в местното самоуправление и формиране на активно гражданско общество.

6. Укрепване на читалищната дейност в сътрудничество и партньорство с общината, с културни

и образователни институции, с представители на бизнеса и НПО за реализиране на съвместни програми и проекти.

7. Установяване на трайни и ползотворни международни контакти.

8. Развитие и поддържане на читалищната материално-техническа база:

- чрез собствени приходи;
- чрез кандидатстване по проекти на Министерството на културата и НФК
- чрез кандидатстване по европейски проекти и програми.

ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ ПРЕЗ 2026 г.

Основните дейности са съобразени с Закона за народните читалища и Механизма за разпределение на годишна субсидия за читалищата на Министерство на културата

- уреждане и поддържане на библиотеки, читални, както и създаване и поддържане на електронни информационни мрежи;
- развиване и подпомагане на любителското художествено творчество;
- организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове, концерти, чествания и други дейности, насочени към всички възрастови групи;
- събиране и разпространяване на знания за родния край;
- предоставяне на компютърни и интернет услуги;
- допълнителна стопанска дейност, свързана с предмети на основната им дейност, в съответствие с действащото законодателство, като използват приходите от нея за постигане на определените им в устава цели.

1. БИБЛИОТЕЧНА ДЕЙНОСТ

Мисията на читалищните библиотеки е да бъдат посредници между информацията и потребителите в един бързо променящ се свят и да работи за превръщането и в развит културно-информационен център, отговарящ на съвременните потребности на гражданите, осигуряващ равен достъп на всички.

Усилията ще бъдат насочени към:

- поддържане и обогатяване на библиотечния фонд;
- подобряване работата с читатели - увеличаване броя на читателите и на читателските посещения, осигуряване на събираемостта на абонаментните такси;
- организиране на мероприятия за честване на исторически събития и личности;
- провеждане на срещи с автори и литературни четения;
- подобряване условията на читалните;
- предоставяне на компютърни и интернет услуги, популяризиране и разширяване обема на предоставените услуги.

В своята мащабна културна политика и мисия библиотеките по места ще имат една основна цел - чрез всички възможни съвременни форми да разкриват богатството на книгата и информацията, да поддържат импулса за разпространение на културни ценности. Библиотечната дейност в малките населени места се осъществява от библиотекар и работник-библиотекар.

Библиотеките на територията на община Кубрат разполагат с фонд от приблизително 138 000 книги. Всички читалища на територията на община Кубрат разполагат с компютърна техника и интернет.

Задачи:

1. Поддържане на фонд от библиотечни документи: книги, периодични издания и други книжни и некнижни носители на информация, необходими за ползване от общността/селото и малкия град/. Фондът да се подновява и актуализира периодично с нови книги, за предпочитане чрез покупка или дарения..

2. Продължаване на участието в Програма "Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност" на Министерство на културата за предоставяне на

средства за нови книги. Паралелно с това трябва да се прочиства библиотечния фонд от остарели по съдържание, или физически изхабени книги. Да се отчисляват невърнати книги на всеки 5 години.

3. Подобряване на библиотечното обслужване. Ежегодно да се прави инвентаризация, съгласно изискванията на законодателството.

4. Поддържане на библиотечната документация в изряден вид: Инвентарна книга, Книга за движение на библиотечния фонд, статистика - дневна, месечна и годишна. Информацията да се предоставя на Регионалната библиотека и в Регистър на обществените библиотеки към МК.

5. Организиране на културни и информационни събития в библиотеката с читатели и автори, представяне на книги, литературни четения. Организиране на изложби и витрини по повод календарни годишнини, честване на народни празници и местни обичаи. Разширяване на взаимодействието с училищата.

2. ЛЮБИТЕЛСКО ХУДОЖЕСТВЕНО ТВОРЧЕСТВО, ШКОЛИ И КЛУБОВЕ ПО ИНТЕРЕСИ.

Една от най-важните дейности на читалищата е грижата за развитие на любителското художествено творчество. В тази връзка ролята на читалището при създаването, укрепването и възпроизвеждането на традициите по места е незаменима.

Читалищата ще имат за цел да разширят художествено-творческото направление чрез традиционни общодостъпни форми на участие в културния живот на общината, в национални и международни прояви. Усилията ще бъдат насочени към търсене на различни форми за откриване и извяване на творческите заложи у децата и възрастните, чрез участието им в читалищни състави за обработен и автентичен фолклор, театрални състави, детски вокални групи, музикални школи и състави, школи по модерен балет и други.

Любителските формации са важна част при формирането на културното пространство в общината. Чрез активното си присъствие, те имат принос за разгръщане на широк спектър от разнообразни културни инициативи. Признание за това са високите постижения и многото престижни награди и отличия на общински, областни, национални, международни прегледи и фестивали.

В община Кубрат има сформирани 52 любителски състави и групи, клубове, школи и кръжоци, които са участвали в празници, фестивали, събори, изложби, творчески вечери, граждански инициативи и изяви на читалищните библиотеки.

Творческите колективи представят общината в различни международни и национални фестивали, конкурси, празници, събори и концерти. За 2025 година колективите са носители на 9 златни медала, златна купа и златен плакет, едно първо, две втори и едно трето място от международни конкурси и много грамоти, отличия и сертификати.

Художествено-творческата дейност ще бъде насочена към:

- Осъществяване на културния календар за читалищните прояви
- Повишаване на художественото и жанрово разнообразие на културните мероприятия
- Честване на официални и традиционни празници, сборове и годишнини
- Провеждане на мероприятия, свързани със съхраняването, развитието и популяризирането на местни традиции и обичаи
- Активно участие на любителските състави и индивидуални изпълнители в културни събития на населеното място и общината
- Създаване на нови съвременни форми на любителското творчество, отговарящи на интересите на младото поколение
- Запазване на утвърдените във времето на самодейните колективи, обогатяване и обновяване на репертоара им.

3. КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ДЕЙНОСТ:

Този вид дейност до голяма степен зависи от обществената подкрепа и организационните качества на членовете на читалищните настоятелства и щатния персонал. За осъществяване на тази дейност основните насоки в работата на читалищата са:

- целенасочена и съвместна работа с местната власт, НПО и учебните заведения по възстановяване на празнично-обредния календар, местните традиции и обичаи;
- опазване на фолклора и традиционното народно богатство и създаване на условия и възможности за тяхното развитие и популяризиране чрез включването им в програмите на културния туризъм;
- развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователна дейност чрез разнообразни и нови форми на приобщаване на местното население към ценностите и постиженията на науката, изкуството и културата;
- оптимизиране на информационните източници и ресурси в посока на съвременните потребности на общността, която читалищата обслужват;
- разширяване на художествено-творческото направление.

В края на тази година., 19 от читалищните служители се включиха в програмата на Орак Инженеринг „Обучения Дигитални компетенции“, като в края на обучението, след положен изпит, ще получат европейски сертификати. За съжаление, единствено НЧ ”Стефан Караджа - 1928” - с. Бисерци успя да реагира навреме и да се включи в програмата „Изграждане на мрежа от дигитални клубове“ от Националния план за възстановяване и устойчивост. Програмата предлага безвъзмездно финансиране и е с насоченост към безработни, неактивни и заети лица, хора в неравностойно положение, включително хора от ромски произход, жени, възрастни хора, хора, които нямат достъп до компютър и интернет и др.

Това вероятно, е знак, че трудно се справяме с новите предизвикателства и реалности на дигиталната епоха, и че обучението в дигитални компетенции е крайно необходимо.

4. КРАЕВЕДСКА ДЕЙНОСТ:

Тази дейност включва събиране и съхраняване на знания за родния край - език, традиции, обичаи, вярвания и др.

Музейните сбирки от местно значение са 10, като сбирката в гр. Кубрат е със статут на музейна колекция тип Б от местно значение и е регистрирана в МК.

Проучване и съхраняване на специфични за региона традиции и обичаи - групи за автентичен фолклор при читалищата в селата Беловец, Бисерци, Каменово и Юпер.

5. СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ, ДОБРОВОЛЧЕСТВО:

Реализиране на инициативи и включване в проекти със социална насоченост. Разширяване на социалния обхват на читалищната дейност, в това число и с малцинствените групи, хора с физически увреждания и други. Формирането на читалището като социално значимо място за общуване и контакти, реализиране на успешни практики и дарителски акции, повишаване ролята на читалищата за социална и културна интеграция на различни социални и етнически общности, инициране на доброволческа дейност, работа с различни възрастови групи, работа с хора с увреждания и осигуряване на достъп до тези хора до дейността на читалището.

6. ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ:

Читалищата в община Кубрат организират своята дейност, като спазват основните принципи в Закона за народните читалища - те са самостоятелни юридически лица с нестопанска цел. Всяко читалище поддържа своята членска маса и се ръководи от своя управителен орган - Общото събрание и законно избрано читалищно настоятелство.

Отчетните събрания на читалищните настоятелства се провеждат до края на м. март 2026 г.

Минимум веднъж на 2 месеца се провеждат събрания на читалищното настоятелство.

Участие на действащите читалищни състави в общински, регионални и национални прояви:

- Международен фолклорен фестивал „Божурите“,
- Фолклорен фестивал „Вълшебна плетеница – живи човешки съкровища“
- Фестивал на клубовете за народни хора „Танцувай с Пагане“
- Ден на град Кубрат - 24 май
- „Тиквендюл“
- „Празник на меда“
- „Празник на плодородието и хляба“

Честване на национални и официални празници:

- 3 март Национален празник на България
- 2 май - Великден – християнската религия отбелязва Възкресение Христово
- 6 май - Гергьовден, Ден на храбростта и на Българската армия
- 24 май - Ден на славянската писменост и на българската просвета и култура,
- 1 юни - Международен ден на детето
- 6 септември - Ден на Съединението
- 22 септември - Ден на Независимостта на България
- 1 ноември - Ден на народните будители,
- 24 -25 - 26 декември – Бъдни вечер и Коледа
- 31 декември Нова година

Организиране на празници и чествания в населените места:

- Празник- събор на с. Беловец /8 август - събота /
- Празник-събор на с. Бисерци / 11 юли - събота/
- Празник-събор на с. Божурово /2 май - събота /
- Празник-събор на с. Горичево /25 юли - събота /
- Празник-събор на с. Звънарци /30 май - събота/
- Празник-събор на с. Каменово /1 май - петък /
- Ден на гр. Кубрат – /24 май - петък /
- Празник-събор на с. Медовене /24 май - петък /
- Празник-събор на с. Мъдрево /1 август - събота /
- Празник-събор на с. Равно /7 ноември/
- Празник-събор на с. Савин /18 юли - събота /
- Празник-събор на с. Севар /2 май - събота/
- Празник-събор на с. Сеслав /12 септември - събота /
- Празник-събор на с. Тертер /29 август /
- Празник-събор на с. Юпер /19 септември – събота /

Съвместна работа на Община Кубрат и читалищата:

За да продължи да се развива културния живот в Общината е необходимо активно партньорство с общинската администрация и НПО за осъществяване на съвместни инициативи, както и участие в общински, национални и европейски програми за финансиране на културни инициативи.

С тяхна помощ читалищата ще допринесат за задоволяване на определени обществени потребности. Това е възможност за всяко едно читалище да реализира своя цел, включително ремонтни дейности, чрез осигуряване на алтернативно финансиране. Общината е партньор и винаги ще подпомага техните усилия в тази насока.

ИЗВОДИ

Необходимо е:

1. Реновиране на материално-техническата база на читалищната мрежа;
2. Привличане на нови и главно млади читалищни членове, разширяване на социалния състав;
3. Привличане и мотивиране на квалифицирани млади кадри за работа в читалищата;
4. Развитие на социални иновации - нови идеи, срещи и дискусии, услуги, образователни ресурси, достъп до интернет;
5. Прилагане на технологиите в читалищата и автоматизиране на библиотечното обслужване;
6. Развитие на застъпничеството, сътрудничеството, дарителството и доброволчеството в мрежата на читалищата;
7. Популяризиране на читалищната дейност чрез медиите, програми, интернет сайтове и чрез социалните мрежи.

ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОГРАМАТА

- ❖ Финансирането на читалищните дейности през 2026 год. ще се извършва основно от държавната субсидия, в размер, определена по субсидираната численост за читалищата – 42 субсидирани бройки и разпределена, съгласно изискванията на ЗНЧ;
- ❖ В нея са разчетени средства за заплати, други възнаграждения и плащания на персонала, осигурителни вноски и издръжка, както и средства съгласно ЗЗБУТ.
- ❖ Общинско финансиране в онази част на културния календар на Община Кубрат, в която се осъществяват съвместни дейности с читалищата.
- ❖ Кандидатстване с проекти към Министерството на културата, евро проекти и програми.
- ❖ Други източници - наеми на помещения, други наеми, членски внос, дарения и др.
- ❖ Финансирането по настоящата Програма се предоставя на читалищата за самостоятелно управление на база сключени договори между Кмета на Община Кубрат и Председателя на читалището на основание чл.26-а, ал.3 от ЗНЧ.
- ❖ Срокът за изпълнение на Програмата е в рамките на бюджетната 2026 г.
- ❖ Председателите на читалищата представят в срок до 31.03.2026 г. пред Кмета на Общината и Общинския съвет доклади за осъществените дейности в изпълнение на Програмата и за изразходваните от бюджета средства през 2025 г. Докладите от председателите на читалищата за осъществените читалищни дейности се обсъждат на заседание на Общински съвет след 31.03.2026 г. с участието на представителите на народните читалища - вносители на докладите.

ПАРТНЬОРИ

Читалищата осъществяват своята дейност в пряко сътрудничество помежду си, със съдействието на Община Кубрат и на кметствата в населените места, РЕКИЦ - Разград, Регионална библиотека - Разград, образователни и културни институции, неправителствени организации и сдружения в областта на културата и образованието, медии, спортни и граждански клубове и др.

Забележка: Програмата за развитие на читалищната дейност е разработена и изготвена на база внесени предложения на Председателите на народните читалища от Община Кубрат за 2026 г. Тя е отворен документ и при необходимост може да бъде попълвана или променяна. Тя е визирала най-общите положения, залегнали в плановете на отделните читалища.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Календарен план на дейностите на народните читалища в община Кубрат – 2026 г.

Програмата е приета с Решение №/.....2026 г. на Общински съвет – гр. Кубрат.

Нуршен Халилова:

Председател на Общински съвет - Кубрат